

Richtlijnen heropenen scholen in Vlaanderen

De richtlijnen in Vlaanderen zijn nu:

- De veiligheid van alle leerlingen en personeel is een **absolute basisvoorwaarde** bij de heropstart van de scholen. We houden ook rekening met zieke personeelsleden en leerlingen die niet op school aanwezig kunnen zijn. We voorzien maatregelen voor de **fysieke veiligheid én voor het mentale welbevinden**.
- We ambiëren een zo veilig mogelijke **schoolomgeving**, waarbij we het risico op besmetting maximaal proberen in te dijken.
- **Social distancing** blijft gehandhaafd.
- **Zieke kinderen en zieke personeelsleden blijven thuis**. We hernemen de richtlijnen uit de periode voor de schorsing van de lessen. Vermoedelijk zieke leerlingen en personeelsleden kunnen door de directie naar huis gestuurd worden. Ziekte wordt gediagnostiseerd door een arts.
- **Mondmaskers en mondneusbedekkingen** maken deel uit van de exitstrategie.
- **Leerlingen** die tot de **risicogroep** behoren, kunnen blijven afstandsonderwijs volgen. De behandelende arts bepaalt of de leerlingen op school aanwezig kunnen zijn. GEES zorgt voor een omschrijving van risicogroepen.
- **Personeelsleden** die tot de **risicogroep** behoren, kunnen op school aanwezig zijn, op voorwaarde dat social distancing gehandhaafd kan blijven. Als dit onmogelijk blijkt, kan de arbeidsarts aangepast werk voorstellen. Als dat niet kan, kunnen personeelsleden genieten van een overmachtsregeling.

De maatregelen en richtlijnen kunnen worden aangepast naargelang de adviezen van de Nationale Veiligheidsraad en de gezondheidsexperts.

Maatregelen (verplichtingen)

- 2 basisregels
 - **Social distancing** (1ste beschermingsniveau, art. 5 welzijnswet)
 - **Handhygiëne**
- Voorzien van **persoonlijke beschermingsmiddelen** (2de beschermingsniveau)
 - Welke?
 - Mondmaskers of mondneusbedekkingen (aankoop of zelfproductie via school of leerlingen) maken deel uit van de exitstrategie.
 - Handschoenen
 - Voor wie?
 - Prioritair voor onderhoudspersoneel, buspersoneel en verzorgend personeel
 - Mondmaskers voor leerlingen en/of personeel
 - Handschoenen en mondmaskers voor hulpverleners (EHBO) en onderhoudspersoneel

- Geef personeel en leerlingen **duidelijke instructies** over wat te doen bij besmetting (cf. maatregelen voor de schorsing van de lessen)
- Betrek de lokale **preventieadviseur** meteen bij de organisatie van de heropstart.
- Pas dit draaiboek toe op je eigen schoolomgeving op basis van de **lokale risicoanalyse**. Laat je hierbij ondersteunen en adviseren door de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk en het CLB. De risicoanalyse wordt met andere woorden opgemaakt door het schoolbestuur in samenwerking met de interne preventiedienst, de externe preventiedienst en het CLB. Bespreek de risicoanalyse op het bevoegde onderhandelingscomité.
- Hou in de risicoanalyse en bij het nemen van preventiemaatregelen naast de fysieke veiligheid absoluut ook rekening met het **mentale welzijn van personeel en leerlingen** (zie ook thema 2 mensen). Deze periode heeft een onmiskenbare impact op de psychosociale belasting van personeel en leerlingen.
 - Maak daarom afspraken met het CLB. Herhaal de contactgegevens van het CLB (CLB-chat), interne leerlingenbegeleiders en andere aanspreekpunten.
 - Maak afspraken met de afdeling psychosociaal welzijn van de externe dienst voor preventie en bescherming op het werk. Herhaal de contactgegevens van de externe en interne preventiedienst en de interne vertrouwenspersonen.
 - Houd rekening met de lange periode waarin leerlingen en personeel elkaar niet gezien hebben (ook in kader van het naleven social distancing net na de heropstart)
- Voorzie de nodige tijd voor de risicoanalyse en het uitvoeren van de preventiemaatregelen.

Richtlijnen (aanbevelingen)

- **Communiceer** duidelijk en **minimaal 5 werkdagen** voor de heropstart naar personeel, ouders en leerlingen. **De modelbrief komt zo snel mogelijk online.**
- Zorg voor een regelmatig **overleg** (bv. om de 2-3 dagen) met de personeelsafvaardiging/bevoegd onderhandelingscomité om te weten wat er leeft binnen de school.
- Maak duidelijke afspraken met **derden** (catering, schoonmaak, leverancier, ondersteuningsnetwerken,...) en communiceer die schriftelijk.
- Neem maatregelen om **niet-essentiële derden (bezoekers) te weren**. Denk aan alternatieven voor instappertjes in de kleuterschool.
- Voorzie voldoende tijd voor **onthaal** van leerlingen en personeel bij de heropstart.
- Geef personeel en leerlingen **instructies** over:
 - Social distancing
 - Help de leerlingen (en personeel) bij het inschatten van de nodige afstand.
 - Toon via signalisatie op de grond aan hoeveel afstand moet genomen worden.
 - Handhygiëne
 - Hoe?
 - Wanneer?

- Betreden van de school.
- Binnenkomen van de klas (na speeltijd).
- Na toiletbezoek.
- Voor de maaltijd.
- Voor het verlaten van de school.
- Na het hoesten of niezen.
- Na bedienen van machines (praktijklessen).
- Zie bij de jongste kinderen toe op het correct wassen van de handen. Meer info op [Handige Hans](#).
- Voorzie **voldoende materiaal** om handen te wassen.
- Niezen/hoesten/snuiten: pdf bestand [Hoest-, nies- en snuithygiëne \(326 kB\)](#)
- Het dragen van mondmaskers en mondneusbedekking. Zodra er specifieke instructies voor onderwijs zijn, stellen we ze hier ter beschikking.
- Affiches:
 - [Download posters, infofiches en audio van de officiële corona-informatie](#) in de landstalen van België en verschillende andere talen inclusief Vlaamse Gebarentaal.
 - [Download de affiche Hoe kan je een besmetting voorkomen?](#)
- [Vind de meest actuele instructies op de website van Sciensano.](#)
- Zet drinkwaterfonteintjes tijdelijk buiten gebruik en voorzie alternatieven.
- Ouders van leerlingen die ziek worden op school worden meteen gecontacteerd om hen af te halen. De leerlingen met COVID-symptomen worden meteen uit de klas gehaald en in een apart lokaal in quarantaine geplaatst tot de ouders hen opgehaald hebben. Het geïnfecteerde lokaal moet ontsmet worden.
- Vergader **digitaal** met werkgroepen, ouderraad, schoolteam,...
- **Annuleer** niet-essentiële vergaderingen.
- **Sluit waar mogelijk de lift** of beperk het gebruik tot 1 persoon of indien nodig 1 begeleider.

Richtlijnen voor fysieke organisatie

- Minimumafstand tussen persoon in kader van social distancing: 1,5 meter
 - Oppervlakte per persoon $(1.5)^2 \times n =$ cirkel van ca. $7m^2$
 - Opnemen in lokale risicoanalyse
- Aanbevolen oppervlakte per leerling/leraar in klaslokaal
 - **Minimaal $4m^2$**
 - 10 leerlingen = $40m^2$ (halvering klasgrootte)
 - 1 leraar = $8 m^2$
 - Meubilair = $12m^2$
 - = $(1.10)^2 \times n =$ ca. $4m^2$
 - Afstand van ca. 1,10 meter tussen leerlingen en leraar
- **Voorbeeld klaslokaal met oppervlakte $50m^2$**

- **Voorbeeld klaslokaal met oppervlakte 60m²**
- Behalve de afstand tussen personen, moet ook met andere parameters rekening gehouden worden.

Aanbevelingen voor klaslokalen en lessen

- Ontdubbelen (max. 10 leerlingen à rato van 4m² per leerling)
- Plaats leerlingen zo veel als mogelijk aan de wand.
- Vaste plaatsen en lokalen per leerling (leraar verandert van klaslokaal, niet de leerlingen)
 - Minder leerlingenstromen
 - Minder onderhoud
- Geen lessen in vaklokalen chemie, fysica of biologie
 - Lessen gaan door in gewone klaslokalen.
 - Kleine groepen toelaten.
 - Experimenten worden aangetoond via filmpjes.
 - Eventuele uitzonderingen voor (zeer) kleine groepen
- Organiseren van lessen in open lucht wordt aanbevolen
 - Verluchting
 - Lessen Lichamelijke Opvoeding
- Pas de activiteiten in de lessen lichamelijke opvoeding aan.
- Voor praktijklokalen tso en bso kunnen de richtlijnen van sectoren gebruikt worden. Zodra de richtlijnen van de werkgroep GEES er zijn, verneem je dat via deze website, Schooldirect en de socialemediakanalen.
- Denk na over aanpassingen van het lessenrooster. Organiseer eventueel kortere lestijden om voldoende tijd te voorzien voor handhygiëne en verplaatsingen.

Ondersteuning in de klassen

- Social distancing handhaven.

Speeltijd

- Voorzie alternerende speeltijden.
- Max. aantal leerlingen op speelplaats op basis van minimumoppervlakte van 4m² per leerling

Lunchpauze

- Voorzie alternerende lunchpauzes.
- Max. aantal leerlingen in refter op basis van minimumoppervlakte van minimaal 4m² per leerling.
- Vermijd eventueel het aanbod warme maaltijden.
- Organiseer eventueel lunchpauzes in de klas (voorzie wel extra onderhoud).
- Bij halve lesdagen kan de lunchpauze geannuleerd worden.

Leraarskamer

- Max. aantal personeelsleden in leraarskamer op basis van minimumoppervlakte van minimaal 4m² per personeelslid
- Geef leraren een vaste plaats

Voor- en naschoolse opvang

- Social distancing handhaven

Studielokaal

- Max. aantal leerlingen in refter op basis van minimumoppervlakte van minimaal 4m² per leerling
- Hou rekening met extra afwezigheden van leerlingen en personeel.

Sanitair

- Werk met alternerende speeltijden.
- Beperk het aantal leerlingen tot het aantal wastafels (of minder indien 1,5 meter afstand niet mogelijk is). Voorzie hiervoor toezicht.
- Voorzie alternatieve (tijdelijke) mogelijkheden voor handhygiëne.
- Gebruik uitsluitend wegwerphanddoekjes.
- Verwijder stoffen handdoeken. Zet handdrogers buiten dienst.

Leerlingstromen

- Beperk de in- en uitgangen in de school.
- Voer éénrichtingsverkeer in.
- Start op de speelplaats en laat de leerlingen klas per klas de school betreden.
- Leerlingen wachten in de gang op een veilige afstand van elkaar en betreden één voor één de ruimte.
- Leerlingen nemen van achter naar voor plaats in de klas en van voor naar achter klas bij het verlaten.
- Geen circulatie mogelijk in klaslokaal.
- Voorzie meer tijd voor verplaatsingen.

Ouderstromen

- Laat (groot)ouders de kinderen aan de poort afzetten en ophalen, beperk hun aanwezigheid verder op school. Ouders verlaten zo vlug mogelijk de school.

Leerlingenvervoer

- Volg de richtlijnen van de openbare vervoersmaatschappijen.
- Voor het buitengewoon onderwijs komt er zo snel mogelijk een apart preventiedraaiboek aan.

Secretariaat/onthaal

- Voorzie plexiglas aan de balie.
- Beperk het bezoek van leerlingen en personeel. Maak hierover afspraken.

Laat (niet-brandwerende) deuren zo veel als mogelijk open staan. Hou hierbij rekening met mogelijk lawaai voor naburige klassen.

Deel de campus in in zones afhankelijk van risico en doelgroep. Pas de instructies (bv. over persoonlijke beschermingsmiddelen) aan per zone via affiches.

Richtlijnen voor sanitair

- Toiletten doorspoelen met deksel gesloten. Informeer de leerling, bv. door affiches op te hangen in het sanitair.
- Droogstaande afvoeren (vloer, sanitair, ...) vermijden. Regelmatig (bv. 3-wekelijks, afhankelijk van de weersomstandigheden) doorspoelen.

Richtlijnen voor de ventilatie

Verhoog de ventilatie (zo veel mogelijk verse lucht)

Mechanische ventilatie

- Schakel het ventilatiesysteem niet volledig uit, ook al is het gebouw niet in gebruik
- Start het ventilatiesysteem (dagregime) vroeger en laat het langer nadraaien (1 – 2 uur)
- Voorzie extra manuele ventilatie via ramen, zeker bij het betreden van een lokaal dat eerder bezet was

Geen mechanische ventilatie

- Voorzie (extra) manuele ventilatie via ramen (gezondheid gaat hierbij voor op thermisch comfort)
- Frequentie? 2 à 3 keer per dag gedurende minimaal 15 minuten

Ventilatiesystemen voor sanitaire ruimtes niet uitschakelen

Mechanische ventilatie

- Schakel het ventilatiesysteem niet uit (24 op 7 laten aan staan)
- Let er op dat de onderdruk van de sanitaire ruimte hoger is dan deze van de andere ruimtes
- Vermijd open ramen in de sanitaire ruimtes (onderdruk behouden)

Geen mechanische ventilatie

- Zet alleen ramen open als dit noodzakelijk is, let hierbij op de luchtstromen die hierdoor ontstaan.

Ventilatiesysteem D (luchtgroep)

Luchtgroep met warmterecuperatie met warmtewiel

- Schakel de warmterecuperatie uit (bv. by-pass activeren)
- Is het niet mogelijk om het warmtewiel uit te schakelen dan moet het reinigen van het warmtewiel mee opgenomen worden in het onderhoudsprogramma, je contacteert hiervoor best de installateur.
- Is het niet duidelijk hoe je de warmterecuperatie kan uitschakelen contacteer je best de installateur.
- Zorg dat het ventilatiesysteem goed onderhouden is, bijv. tijdig vervangen v/d luchtfilters, zodanig dat het ventilatiedebiet optimaal wordt gegarandeerd.
- Opmerking: bij een ventilatiesysteem C (raamroosters) stellen er zich geen bijkomende problemen

Luchtverwarming

Schakel de recirculatie/luchtherneming uit (gezondheid is belangrijker dan energiebesparing)

Richtlijnen voor onderhoud

- Maak een hygiëneplan op. Neem arbeidsmiddelen en materialen op in het hygiëneplan. Registreer deze acties. Besteed hierin bijzondere aandacht aan het onderhoud voor de heropstart.
- Werk zo veel mogelijk met vaste lokalen of plaatsen voor de leerlingen.
- Het inschakelen van leerlingen en personeel bij het onderhoud van hun eigen werkplek kan als tijdelijke maatregel ingevoerd worden als uit de lokale risicoanalyse blijkt dat alternatieven onmogelijk zijn en op voorwaarde dat hierover duidelijke instructies worden gegeven. Om tijdig het nodige onderhoud uit te voeren door het reguliere onderhoudspersoneel, moet eerst de mogelijkheid van uitwijklokalen bekeken worden.
- Regelmatig reinigen (water en zeep) van lokalen. Minimaal na elke lesdag
- Regelmatig reinigen (water en zeep) van meubilair/machines/toestellen
 - Refertafels: na elke lesdag en na elk gebruik door andere groepen leerlingen
 - Banken/stoelen: na elke lesdag
 - Machines: na elke lesdag en na elk gebruik
 - Specifieke aandacht voor alles wat kan worden aangeraakt met de handen: klinken (laat deuren zo veel mogelijk open staan), schakelaars, kranen, wc-spoelingen, wc-deksels, trapleuningen, sporttoestellen, speelgoed (niet uitwisselen tussen groepen), didactisch materiaal, toetsenborden, tablets, telefoons, ...
- Desinfecteren is enkel nodig bij vermoeden van infecties. Met bleekwater/ethanol (gebruik de correcte verhoudingen!)
- Vermijd gebruik van stofzuigers
- Richtlijnen voor onderhoudspersoneel
 - Gebruik steeds lange handschoenen
 - Wassen van handen voor het aandoen van handschoenen en na het uittrekken van de handschoenen (en onmiddellijk verzorgende crème aanbrengen)
- Dagelijks legen van vuilnisbakken
- Verhoog de onderhoudsfrequentie van het sanitair (minimaal 2 maal per dag).
- Het verhogen van de onderhoudsfrequentie van de gebouwen en lokalen kan er toe leiden dat in bepaalde periodes geprioriteerd (bv sanitair, lokalen met meerdere groepen leerlingen/personeel) wordt.
- Was textiel (gordijnen, speelgoed...) minimaal op 60° en bij voorkeur op 90° graden
- Gebruik bij voorkeur enkel wasbaar speelgoed

Overige richtlijnen

Preventie van legionella

- Consulteer het lokale beheersplan. Zie de website van AZG voor meer info.
- Specifieke richtlijnen voor de heropstart van zwembaden.

EHBO

- Voorzie digitale thermometers die vanop een zo groot mogelijke afstand kunnen werken
- Voorzie voldoende handschoenen en mondmaskers voor de hulpverleners
- Ondersteuningsnetwerken:
 - PBM's worden voorzien door de school voor buitengewoon onderwijs
 - Moeten ondersteuners fysiek aanwezig zijn of kunnen zij op afstand blijven werken?
 - Cfr draaiboek CLB-medewerkers die scholen bezoeken: CLB voorziet materiaal (bv. handgel) voor personeelsleden en maakt afspraken met de scholen. Is bezoek mogelijk? Laat je leerling naar het CLB komen? Vanop afstand werken blijft het advies.